

Az orvosi gyakorlat aktuális jogi problémái

Dr. Dósa Ágnes

Felelősségi rendszerek az egészségügyben

- Polgári jogi felelősség
- Büntető jogi felelősség
- Munkajogi felelősség
- Etikai felelősség

Büntető jogi felelősség

- az állammal szembeni felelősségre-vonás eszköze
- az orvos felel
- kiszabható büntetések: szabadságvesztés, foglalkozástól eltiltás, pénzbüntetés
- RITKA!

Polgári jogi felelősség

- károsulttal szembeni felelősségre-vonás,
- kórház felel (egyelőre!),
- biztosító fizet (vagy nem),
- a tét a kártérítés (pénz)

Tájékoztatás

- Mit kell mondani?
- Kinek a feladata a tájékoztatás?
- Hogyan kell dokumentálni?
- Mikor nem kell?
- Mi történhet, ha elmulasztjuk?

Tájékoztatás terjedelme

- Az Eütv. szerint az orvos tájékoztatási kötelezettsége nagyon széles körű !!!
- „A beteg jogosult a számára egyéniesített formában megadott teljes körű tájékoztatásra.”

A betegnek joga van arra, hogy részletes tájékoztatást kapjon

- diagnózis, prognózis
- javasolt kezelések, vizsgálatok,
- azok elvégzésének, elmaradásának kockázatai
- döntési joga
- javasolt életmód

- „A betegnek joga van arra, hogy számára érthető módon kapjon tájékoztatást, figyelemmel életkorára, iskolázottságára, ismereteire, lelkiállapotára, e tekintetben megfogalmazott kívánságára, valamint arra, hogy a tájékoztatáshoz szükség esetén és lehetőség szerint tolmácsot vagy jeltolmácsot biztosítsanak.”

-

Kinek a feladata?

- Kezelőorvos
- „A beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos(ok), aki a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartozik.”
- sebész , aneszteziológus, radiológus?

Mikor nem kell?

- ha a beteg lemond erről a jogáról (meg is jelölheti, hogy helyette kit kell tájékoztatni)
- cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképes beteget csak annyiban, amennyiben megérti
- sürgős szükség esetén, ha feltételezhető, hogy beleegyezne a beavatkozásba
- beteg „érdekében” nem lehet!

Mi van, ha elmulasztjuk?

- Baj. Kártérítési per indulhat.
- Egészségügyi ellátás során felróhatóan okozott károkért való felelősség
- treatment malpractice
- disclosure malpractice

- a diagnózis, és a prognózis közlésének elmulasztása nagyon ritkán vezet kártérítéshez (még az amerikai bírói gyakorlatban is!)
- DE: a kockázatokra és a javasolt életmódra vonatkozó tájékoztatás elmulasztása annál gyakrabban!

Jogesetek a magyar bírói gyakorlatból

1. Amikor nem állapították meg
  - térdizületi műtét után bőrelhalás 4%
  - koronarográfiánál szívseb. műtő hiánya
  - tú a májban
2. Amikor megállapították
  - húgycső-kiboltosulás miatt műtét, sipoly
  - angiográfia 17 éves gyereknél, vérrögös elzáródás

- LB gyakorlatában nagyon sok ügy
  - gerinckorrektációs műtét, nyaki gerincvelő sérülés
  - agyi érfestés, embólia
  - hallux valgus, Mayo műtét
  - lágyéksérvműtét, heregyulladás, hereeltáv.
  - végtagrövidülés, korrekció folytán a különbség nőtt

- bizonyítási teher a kórházon!
- „ a felvétel napján még a vizsgálatok megkezdése előtt a kivizsgálásba, kezelésbe és a műtétbe beleegyező nyilatkozat önmagában nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a felperes a megfelelő tájékoztatást megkapta”

- „A tájékoztatás elmulasztása folytán a felperes nem volt abban a helyzetben, hogy maga döntse el: a lehetséges kockázat és szövődmény ismeretében is vállalja-e a műtétet, vagy ahhoz a hozzájárulását megtagadja.”

- „az általánosságban megfogalmazott tájékoztatás nem megfelelő, annak olyannak kell lennie, hogy a beteg, illetőleg a döntési helyzetben lévő - az adott esetben a szülő – minden olyan lényeges tény és körülmény birtokába kerüljön, amelyek ismeretében megalapozottan tud dönteni a műtéthez való hozzájárulás megadásának kérdésében”

- mérce: az adott beteg
- nem a százalékos valószínűség számít!

Beleegyezés

- Főszabály:
- A beteg szabadon döntheti el, hogy mely orvosi beavatkozásokba egyezik bele, és melyeket utasít vissza.
- Azért vannak kivételek.

Milyen formában kell beleegyezést adni?

- Formailag:
  - ráutaló magatartással
  - szóban
  - írásban – csak invazívnál

De: ami nincs leírva, az nem bizonyítható bizonyítási teher – a kórházon van.

Írásbeli nyilatkozatok fajtái

- általában elég az egyszerű írásbeliség (beteg aláírja)
- bizonyos esetekben tanú kell hozzá (olyan beavatkozás visszautasítása, amely elmaradása esetében súlyos, vagy maradandó fogyatékoság keletkezhet, vagy életmentő, életfenntartó beavatkozás visszautasítása)

- Ennél szigorúbb feltétel egy esetben van: „living will”, ilyenkor közokirat kell (közjegyző készíti el).
- Tehát a legtöbb esetben a betegnek csak alá kell írnia, nem kell tanú!
- Mit tanúsít a tanú?

Milyen a jó beleegyező nyilatkozat?

■ Két részből áll:

1. a *tájékoztató nyomtatványból*, ez tartalmazza a tervezett beavatkozással kapcsolatos lényeges általános tudnivalókat (KOCKÁZAT, ÉLETMÓD!), ÉS van rajta hely az egyéniesített információ megadásának dokumentálására.

2. Beleegyező nyilatkozatból, amely dokumentálja, hogy
  - a beteg megkapta a tájékoztatást
  - megértette
  - feltette a kérdéseit
  - arra választ kapott.
  - VAGY: a beteg nem tart igényt a tájékoztatásra, és így egyezik bele.

Életfenntartó kezelés visszautasítása

- Feltételekhez kötött:
  - súlyos betegségben szenved, amely
  - megfelelő ellátás mellett is
  - rövid időn belül a beteg halálához vezet (gyógyíthatatlan)

- Három tagú orvosi bizottság eljárása is kell hozzá
- (kezelőorvos, az alapbetegség jellegének megfelelő szakorvos, pszichiáter)
- kétszer jár el (három nap múlva ismét)
- Nem utasíthatja vissza, ha várandós, és előre láthatóan képes a gyermek kihordására.

Mikor nem kell a beteg beleegyezése?

1.
  - beteg nem képes a nyilatkozattételre
  - beavatkozás késedelme súlyos vagy maradandó károsodáshoz vezetne
  - nincs idő beszerezni a nyilatkozattételre jogosult nyilatkozatát

2. Ha a kezelés elmaradása a mások életét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti (más: 24 hetet betöltött magzat is!)
3. közvetlen életveszély esetén, kivéve, ha ennek feltételei fennállnak.

Mi van, ha a beteg nem cselekvőképes?

- Ki nem cselekvőképes?
- Ki dönt helyette?
- Úgy dönt, mintha saját magáról lenne szó?
- Mi van, ha az orvos szerint rosszul dönt?

Ki nem cselekvőképes?

- Aki cselekvőképtelen, mert
  - még nincs 14 éves, vagy
  - cselekvőképességet kizáró gondokság alá helyezték, vagy
  - vagy állapotánál fogva cselekvőképtelen (eszméletlen, zavart stb.)

Ki dönt helyette?

- akit erre a beteg kijelölt (írásban), ha ilyen nincs
- törvényes képviselő, már akinek van (kiskorúnál szülő, gyám, nagykorúnál gondnok), ha ilyen nincs
- hozzátartozó

Mit dönthet a helyettes döntéshozó?

- csak invazívhoz kell a beleegyezése
- nem érintheti hátrányosan a beteg állapotát
- sem vezethet súlyos vagy maradandó egészségkárosodáshoz
- ha életfenntartót utasít vissza: kezelni kell, és bírósághoz kell fordulni